

ERFARINGER MED FORSKNINGSETIKK LOVEN

**Tekstlikhet, plagiat, fusk —
samme sak?**

Lars Klemsdal

Anne Kamilla Lund

MASTEROPPGAVE

Emnekode:

Navn:

Overskrift

Dato:

Totalt antall sider:

NORD
universitet

www.nord.no

Om oss...

Vi er kommisjonen som vurderte Ingvild Kjerkol og Kristel Buan Linsets masteroppgave.

Vi vurderte at det var mistanke om fusk, men at vi var i tvil.

RESEARCH ETHICS IN THE REAL WORLD

[Dette bildet](#) av Ukjent forfatter er lisensiert under [CC BY](#)

Agenda

Problematisering av definisjonene på plagiat og fusk

Nye begreper – tekstlikhet

Konsekvenser for studentenes rettssikkerhet

Konsekvenser for tilliten til fagfolks vurderinger

Med kompetanse på fagområdet, ble vi bedt om å...

Gjøre en skjønnsmessig vurdering av plagiat på faglig grunnlag

- Basert på det forskningsetiske regelverk
- Nord universitets regelverk

[Dette bildet](#) av Ukjent forfatter er lisensiert under [CC BY-SA](#)

Definisjonen av plagiat

- Det er uforenelig med god vitenskapelig praksis å *stjele andres arbeid og fremstille det som sitt eget*.
- Plagiat i forskningsetisk forstand er å stjele hele eller deler av andres arbeid og fremstille det som sitt eget. Den mest åpenbare formen for plagiat er *direkte gjengivelse av tekst*, men det omfatter også *parafrasering* dersom bearbeidelsen ligger tett opp til originalkilden. Plagiat kan også være å fremstille *andres ideer*, hypoteser, begreper, teorier, tolkninger, data, design, illustrasjoner eller resultater som sine egne (listen er ikke uttømmende). Plagiat er uforenelig med god vitenskapelig praksis.
- Punkt 10, Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora, (NESH). Publisert: 16.12.2021, 5. utgave 2021, redigert 2023. ISBN for web-versjon: 978-82-7682-112-3

Våre uthevinger

[Dette bildet](#) av Ukjent forfatter er lisensiert under [CC BY-SA-NC](#)

Definisjonen av plagiat - utfordringer

• Utfordringer for vurderingen:

- Forfatter har sitert, men sitert feil sted i teksten
- Forfatter har sitert, men mangelfullt
- Forfatter er dårlig i norsk rettskriving og grunnet dette blir henvisninger til og sammenligninger med andres arbeid blandet med egne tolkninger og data
- Forfatter har ikke sitert, men der er tale om 'allmenne forståelser', f.eks. →

'Verden endrer seg raskt og vi står foran krevende tider. Grønn og digital omstilling skal være driveren...'

<https://www.khrono.no/hvordan-skal-vi-gire-opp-omstilling-nar-regjeringen-girer-ned/801792>

'Økt usikkerhet, hardere konkurranse og mer digitalisering i arbeidslivet fører til høy endringstakt og krav til stadige omstillinger. Den viktigste driveren i de fleste bransjer er nye digitale muligheter'

Egerdal, Åshild (red.)(2023) *HR-BOKA*. (3. utgave) Gyldendal Norsk Forlag AS

'Den stadig raskere teknologiutviklingen endrer alle selskaper og bransjer. Dette krever en solid forståelse av drivere og teknologi.'

<https://www.pwc.no/no/teknologi-omstilling.html>, 11.09.2024

'Den gjennomgripende innføringen av digitale teknologier for informasjonsdeling, produksjon, rasjonalisering, styring, effektivitet og resultatmåling endrer organisasjoners form og ansattes jobbinnhold.'

Øyum, L., Ravn, J.E., Landmark, A.D. og Nilssen, T. (Red.) (2024). *Demokrati i arbeidslivet*. (2. utgave) Fagbokforlaget

Definisjonen av fusk ved Nord universitet

(5) Som fusk eller forsøk på fusk regnes blant annet:

- a. Å ha ulovlige hjelpemidler tilgjengelig under eksamen. Dersom det er eksamen med forutgående kontroll av hjelpemidler gjelder tilsvarende dersom ulovlige hjelpemidler avdekkes under kontrollen.
- b. Å **presentere andres publiserte eller upubliserte arbeid som sitt eget.**
- c. Å **benytte eget arbeid** som tidligere har gitt uttelling i form av studiepoeng eller som har gitt adgang til eksamen **uten tilstrekkelig kildehenvisning.**
- d. Å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider **uten tilstrekkelige kildehenvisninger.**
- e. Å generere besvarelse ved hjelp av kunstig intelligens, og levere den helt eller delvis som egen besvarelse, dersom ikke annet er opplyst for den enkelte eksamen.
- f. Å **rettsstridig** fabrikkere data eller kilder i forbindelse med studentarbeider.
- g. Ureglementert samarbeid mellom eksamenskandidater eller grupper.
- h. Å handle i strid med retningslinjer for eksamen.
- i. Å ha fuskert ved gjennomføring av obligatoriske krav, intern prøving eller manipulasjon av oppmøtere registrering for obligatorisk deltakelse i undervisning.

- **Forskrift om studier og eksamen ved Nord universitet, FOR-2024-06-19-1643, kapittel 9. Våre uthevinger**

• Utfordringer for vurderingen:

- Forfatter har sitert, men sitert feil sted i teksten
- Forfatter har sitert, men mangelfullt
- Forfatter er dårlig i norsk rettskriving og grunnet dette blir henvisninger til og sammenligninger med andres arbeid blandet med egne tolkninger og data
- Forfatter har ikke sitert, men der er tale om 'allmenne forståelser'

Vi må skille mellom tekstlikhet og plagiat

- Fordi: Hvis plagiat tilsvarende tekstlikhet, uavhengig av meningsinnholdets karakter, så blir dette for enkel. «Da kunne vi overlatt vurderingene til maskinene selv»
- **Vi problematiserer derfor forståelsene av plagiat og fusk**

Vi må skille mellom:

**plagiat av uttrykt
meningsinnhold**

og

plagiat av formuleringer

Eksempler på skille i meningsinnhold

Unikt eller originalt formulert meningsinnhold

- unike tolkninger av teoretiske kilder
- unike metodiske designgrep
- originale analyser og forskningsfunn

Hvis slike typer meningsinnhold tas fra andre og gjengis som sitt eget så er dette alvorlig plagiat.

Det er tyveri, som rammer den, som har utviklet meningsinnholdet.

Slike former for plagiat skjer ikke nødvendigvis gjennom kopiering av tekst. Det trenger ikke engang å ha formulert tekst som kilde.

Formuleringer med generelt meningsinnhold

- **Deler av et metodekapittel:** Jeg har brukt «Tjoras SDI-metode»
- Tjora, som er opphavet til dette metodiske designet skal selvsagt refereres til.
- **Slike fremstillinger vil og bør være til forveksling like, de viser til standardfremstillinger.**

Men det er ikke alltid det vil være relevant å referere til den mellomliggende kilden, for eksempel den masteroppgaven der man første gang kom over Tjoras metode.

Vårt innspill til konkretisering

Konkretisering

- plagiat av **formuleringer med generelt meningsinnhold**, må betraktes som faglig umodenhet og mangel på faglig selvstendighet
- Mye av dette kan føre til karakter F
- plagiat av **unikt meningsinnhold** kan gi grunnlag for mistanke om fusk

Fusk eller faglig umodenhet?

Når er tekstlighet å regne som fusk?

- Avhenger av eksamensformen.
- Masteroppgaver regnes som selvstendig forskning.
 - *Jo større omfang av tekstlighet jo mindre innslag av selvstendig arbeid. Og er det mye av det så bør oppgaven gis karakteren F, altså stryk.*
- **Det er urimelig at studenter blir felt for selvplagiat i egne forskningsarbeider, mens vi som er vitenskapelig ansatte fint kan gjenbruke våre formuleringer.**

Eksempelvis:

Hvis vi tidligere har benyttet Tjoras SDI-metoden i en publisert artikkel og så i neste artikkel viser igjen til at vi har brukt SDI-metoden og oppgir Lund og Klemsdal (2022) som referanse, så plagierer vi Tjora.

Men hvis vi dropper referansen til oss selv, selv om vi gjenbraker de samme formuleringer, og referer til Tjora, så er vi innafor.

Det er kanskje ikke god skikk å gjengi egne tidligere publiserte formuleringer, det er bare heller ikke rimelig å kalle det fusk eller selvplagiering.

Konsekvensene av sprikende praksis i sektoren

- Vurderingene i sektoren spriker - det finnes ikke etablert praksis bredt sett.
- Konsekvensene for studenter kan være store.
- Regnes tekstlikhet som plagiat uansett typen av innhold, forsøk på å sitere, eventuelle språklige utfordringer, mm.
- Så risikerer studentene som mistenkes for fusk at masteroppgaven annulleres og at de utestenges fra lærestedet.
- **Vi trenger et mer nyansert og differensiert begrepsapparat for å sørge for rettssikkerheten til studentene.**

Konsekvensene av sprikende praksis i sektoren

- Vurderingene i sektoren spriker - det finnes ikke etablert praksis bredt sett.
- Konsekvensene for fagfolk kan være store
- Vurdering av masteroppgaver har ulike regler og verktøy for sjekk av plagiat
- Det er ofte ikke satt tid av til dyptgående sjekk av plagiat
- Våre faglige vurderinger og skjønn tilsidesettes av maskiner, regelverk og juss
- **Vi trenger en debatt om verdien av faglige vurderinger og tilliten til fagfolk**

Noen innspill til debatt...

- *Vi trenger et mer nyansert begrepsapparat for å vurdere plagiat og fusk*
- *Vi ønsker en debatt om når tekstlikhet skal regnes som fusk*
- *Vi peker på at vurderingene kan få store personlige konsekvenser for studenter som enkeltindivider*
- *Skal/kan det være ulike regelverk ved ulike universiteter?*
- *Hva skjer det med det faglige skjønn i disse sakene?*

Takk for oss